

ÔN TẬP VỀ LÀM VĂN

I – BÀI TẬP

1. Đọc đoạn văn sau đây và cho biết cần chú ý những gì khi tiến hành phân tích các sự vật, hiện tượng trong văn nghị luận.

"Một bài văn nghị luận hay là khi phân tích vấn đề tuyệt đối không được có quan điểm phiến diện, cô lập, tĩnh tại, tuyệt đối hoá. Các bài nghị luận hay cho thấy tác giả biết vận dụng quan điểm biện chứng. Quan điểm biện chứng thể hiện ở các mặt sau :

a) Nhìn sự vật ở nhiều mặt : mặt tốt, mặt xấu, mặt lợi, mặt hại,... Không thể chỉ nhìn một mặt này, bỏ qua mặt kia, như thế là thiếu biện chứng.

b) Nhìn sự vật trong sự vận động, không nhìn theo lối tĩnh tại, không biến đổi. Một vấn đề trong lúc này là có lợi, đến lúc khác lại có hại. Một tác phẩm thời này được đánh giá theo tiêu chí này, thời sau lại đánh giá theo tiêu chí khác. Đó là vì xã hội luôn thay đổi ; tư tưởng, tình cảm, trình độ nhận thức của con người cũng thay đổi. Bản thân sự vật, hiện tượng cũng thay đổi trong tiến trình lịch sử.

c) Nhìn sự vật, hiện tượng trong mối liên hệ với các sự vật, hiện tượng xung quanh. Trên đời không có sự vật, hiện tượng nào cô lập, hoàn toàn tách rời với các sự vật, hiện tượng khác. Vì vậy, biết liên hệ sự vật được phân tích với các sự vật hữu quan ta sẽ hiểu được nó sâu sắc và đúng đắn hơn. Ví dụ phân tích câu thơ phải đặt trong toàn bài ; phân tích bài thơ phải liên hệ với tác giả, với hoàn cảnh xã hội, bối cảnh văn học, truyền thống dân tộc hay ảnh hưởng nước ngoài thì mới hiểu đúng được".

2. Các thao tác phân tích nếu tách rời với các quan điểm phân tích nêu trong đoạn văn trên có thể cho kết quả đúng đắn và sâu sắc được không ?

3. Nêu ba cách bác bỏ một luận điểm sai trái và mối quan hệ khăng khít của chúng.

4. Người ta nói thao tác tóm tắt văn bản chỉ gồm hai điểm : tìm bắt chi tiết thứ yếu và khái quát ý lớn. Anh (chị) có tán thành với ý kiến đó không ?

5. Thống kê các đề làm văn mở trong sách giáo khoa *Ngữ văn 11 Nâng cao*, tập một và nhận xét tính chất của chúng.

6. Để làm văn thoải mái, sáng tạo, có ý riêng và diễn đạt chuẩn xác, cần chuẩn bị những gì ?

II – GỢI Ý GIẢI BÀI TẬP

1. Đọc đoạn văn để bổ sung tri thức về phương pháp phân tích. Ba quan điểm nêu trong đó chẳng những cần phải nhớ, mà còn phải luôn luôn ứng dụng trong phân tích khi làm văn nghị luận.

2. Đọc lại bài *Thao tác lập luận phân tích*, chỉ ra các thao tác phân tích, liên hệ với quan điểm phân tích trong đoạn trích ở Bài tập 1 để trả lời câu hỏi.

3. Bác bỏ luận điểm, bác bỏ luận cứ, bác bỏ cách lập luận là ba cách bác bỏ thống nhất trong mục đích chỉ ra cái sai của một ý kiến (sai lô gích, không đúng sự thật, phiến diện, tĩnh tại,...).

4. Đó đúng là hai thao tác của việc tóm tắt, song đích cuối cùng của việc tóm tắt là viết ra văn bản tóm tắt.

5. Các đề làm văn có tính chất mở, ít áp đặt. Trong mỗi đề thường để dành cho học sinh một khoảng rộng để lựa chọn, lập ý, thể hiện suy nghĩ riêng của mình.

6. Hãy nêu cách hiểu của anh (chị) về việc làm văn ở nhà trường. Muốn làm văn trên lớp được thoải mái, có sáng tạo, diễn đạt chuẩn xác, ngoài việc học tốt các bài văn trong chương trình, còn cần thường xuyên trau dồi tri thức nhiều mặt, thường xuyên đọc sách, báo, học thuộc những đoạn văn hay.